

sygn. akt VIII Ns 66/15

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lutego 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi, Wydział VIII Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SR Bartek Męcina

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Ewa Ławniczak

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2018 roku

na rozprawie

sprawy z wniosku B. M.

z udziałem M. M. (2)

o podział majątku wspólnego

postanawia:

1. ustalić, że w skład majątku wspólnego byłych małżonków B. M. i M. M. (2) wchodzi:

a) prawo własności nieruchomości niezabudowanej położonej w N. przy ulicy (...), oznaczonej jako działka o numerach (...) o łącznej powierzchni 1.046 m² (jeden tysiąc czterdzieści sześć metrów kwadratowych), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi Księgę Wieczystą o numerze (...), o wartości 93.000 zł. (dziewięćdziesiąt trzy tysiące złotych),

b) prawo własności nieruchomości zabudowanej położonej w N. przy ulicy (...), oznaczonej jako działka o numerze (...) o powierzchni 552 m² (pięćset pięćdziesiąt dwa metry kwadratowe), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi Księgę Wieczystą o numerze (...), o wartości 84.000 zł. (osiemdziesiąt cztery tysiące złotych),

2. ustalić, że udział wnioskodawczynie B. M. w majątku wspólnym wynosi 9/10 (dziewięć dziesiątych), a uczestnika M. M. (2) 1/10 (jedną dziesiątą),

3. dokonać podziału majątku wspólnego byłych małżonków B. M. i M. M. (2) w ten sposób, że prawo własności nieruchomości opisanych w pkt. 1 a) i b) przyznać na wyłączną własność wnioskodawczynie B. M. z obowiązkiem spłaty na rzecz uczestnika M. M. (2) kwoty 17.700 zł. (siedemnaście tysięcy siedemset złotych) płatnej w terminie 6 (sześciu) miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia,

4. oddalić roszczenie wnioskodawczynie o rozliczenie kwoty 15.600,30 zł. (piętnaście tysięcy sześćset złotych trzydzieści groszy) tytułem nakładów z jej majątku odrębnego na majątek wspólny,

5. ustalić, że każda ze stron ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie,

6. nie obciążać uczestnika M. M. (2) kosztami poniesionymi tymczasowo przez Skarb Państwa.

Sygn. akt VIII Ns 66/15

UZASADNIENIE

W dniu 18 grudnia 2014 roku B. M., reprezentowana przez pełnomocnika będącego adwokatem, złożyła wniosek o podział majątku wspólnego byłych małżonków B. M. i M. M. (2) w skład którego wchodziły: nieruchomości niezabudowana położona w N. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr (...) oraz nieruchomości zabudowana położona w N. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr (...). Dalej B. M. wniosła o ustalenie, że wyłącznie ona przyczyniła się do powstania majątku dorobkowego w postaci wymienionych nieruchomości i w związku z tym wniosła o ustalenie na podstawie art. 567 1 kpc, że przysługuje jej udział w majątku wspólnym w wysokości 90 %. Wnioskodawczyni zaproponowała, aby podziału majątku wspólnego dokonać poprzez przyznanie na jej wyłączną własność obu powyższych nieruchomości z obowiązkiem spłaty na rzecz uczestnika kwoty 12.500 zł. w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia. Na wypadek kwestionowania sposobu podziału B. M. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od uczestnika kosztów procesu.

(wniosek k. 2- 5)

Postanowieniem z dnia 12 marca 2015 roku Sąd zwolnił wnioskodawczynię od kosztów sądowych ponad uiszczoną kwotę 300 zł.

(postanowienie k. 94)

Na rozprawie w dniu 29 stycznia 2018 roku wnioskodawczyni występująca samodzielnie podtrzymała stanowisko w sprawie z tą zmianą, że wniosła o rozłożenie kwoty przyznanej uczestnikowi tytułem spłaty na raty w kwocie po 200- 300 zł., począwszy od 2023 r. Natomiast uczestnik, pomimo osobistego odebrania wezwania, nie stawiał się na rozprawie. M. M. (2) nie zajął też żadnego stanowiska w sprawie.

(protokół rozprawy k. 249- 254)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W 1984 r. B. M. i M. M. (2) zawarli związek małżeński. Strony najpierw zamieszkały z rodzicami wnioskodawczyni, a od końca lutego 1985 r. z rodzicami uczestnika.

(zeznania B. M. k. 250)

W marcu 1985 r. M. M. (2) podjął zatrudnienie w Ośrodku (...) Lasów Państwowych w B. na stanowisku kierownika działu transportu.

(zeznania B. M. k. 250, zeznania M. M. (3) k. 127)

W okresie od 18 marca 1985 r. do 31 grudnia 1993 r. B. M. była zatrudniona w Wojewódzkim Zrzeszeniu (...), (...) w Ł. na stanowisku inspektora, specjalisty ds. branżowych, z wynagrodzeniem 1.275.000 starych zł.

(zeznania B. M. k. 250, świadectwo pracy k. 33)

W Ośrodku (...) Lasów Państwowych w B. M. M. (2) pracował do czasu jego likwidacji w 1991 r. Przez następny rok uczestnik otrzymywał zasiłek dla osób bezrobotnych.

(zeznania B. M. k. 250)

W okresie od 1 stycznia 1994 r. do 30 kwietnia 2000 r. B. M. była zatrudniona w (...) spółka z o.o. w Ł. na stanowisku magazyniera, przy czym w okresie od 1 sierpnia 1996 r. do 31 lipca 1999 r. wnioskodawczyni korzystała z urlopu wychowawczego.

(zeznania B. M. k. 250, świadectwo pracy k. 34)

M. M. (2) i B. M. prowadzili sklep z odzieżą przez około rok, półtora, a następnie działalność gospodarczą polegającą na montażu okien.

(zeznania B. M. k. 250, zeznania E. B. k. 125, zeznania M. M. (3) k. 127)

Od października do maja 1999 r. M. M. (2) był zatrudniony w (...) spółka z o.o., a od 2000 r. do lutego 2007 r. w (...). W 2011 r. przez okres 3 miesięcy uczestnik był zatrudniony w firmie spedycyjnej mającej siedzibę w Ł. przy ul. (...).

(zeznania B. M. k. 252)

W okresie od 1 października 2000 r. do 12 września 2005 r. B. M. była zatrudniona w (...) spółka z o.o. w Ł. najpierw na stanowisku pracownika biurowego, a potem specjalisty ds. logistyki. Od 13 września 2005 r. wnioskodawczyni podjęła pracę w Wojewódzkim Związku Zrzeszeń (...) w Ł.

(zeznania B. M. k. 252, świadectwo pracy k. 35)

W czasie trwania małżeństwa małżonkom urodziła się dwójka synów, pierwszy w 1993 r., a drugi w listopadzie 1995 r.

(zeznania B. M. k. 250)

W dniu 22 listopada 1996 r. B. M. i M. M. (2) nabyli do majątku wspólnego nieruchomość niezabudowaną położoną w N. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr (...). Pieniądze na zakup nieruchomości pochodziły ze świadczenia wypłaconego wnioskodawczyni przez ZUS w związku z urodzeniem dziecka oraz z ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypłaconego przez (...) spółka z o.o. w Ł.

(wypis z aktu notarialnego k. 25- 29, wydruk z elektronicznej księgi wieczystej k. 16- 23, zaświadczenie k. 24, zeznania B. M. k. 251- 252)

W dniu 29 kwietnia 1997 r. B. M. i M. M. (2) nabyli do majątku wspólnego nieruchomość zabudowaną położoną w N. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr (...). Pieniądze na zakup nieruchomości pochodziły z pożyczki zaciągniętej przez wnioskodawczynię u jej siostry oraz środków uzyskanych z prowadzonej działalności gospodarczej.

(wypis z aktu notarialnego k. 30- 31, wydruk z elektronicznej księgi wieczystej k. 8- 15, zaświadczenie k. 24, zeznania B. M. k. 252)

Decyzją z dnia 11 lipca 2011 r. wykreślono z ewidencji działalności gospodarczej wpis dotyczący działalności PPHU (...) prowadzonej przez B. M..

(decyzja o wykreśleniu k. 32)

Wyrokiem z dnia 27 września 2012 roku wydanym w sprawie z powództwa B. M. przeciwko M. M. (2) Sąd Okręgowy w Łodzi rozwiązał przez rozwód związek małżeński stron zawarty w dniu 21 kwietnia 1984 r. z winy męża. Wyrok uprawomocnił się w dniu 19 października 2012 r.

(wyrok k. 7, notatka k. 130)

W dniu 1 lipca 2011 r. B. M. z powodu zachowania uczestnika była zmuszona do opuszczenia ze swoimi synami domu przy ul. (...) w N.. Ponownie na powyższej nieruchomości wnioskodawczyni zamieszkała pod koniec maja 2014 r. Po wprowadzeniu się B. M. przeprowadziła remont domu polegający na położeniu paneli, położeniu gładzi gipsowej na ścianach, pomalowaniu ścian, wymianie dwóch okien i drzwi wewnętrznych, założeniu podwieszanych sufitów, położeniu płytek w toalecie, kupnie pieca C.O., wanny i bojlera.

(zeznania B. M. k. 253, zeznania M. M. (3) k. 127- 128)

Wartość nieruchomości zabudowanej położonej w N. przy ul. (...) wynosi 84.000 zł.

(opinia biegłego k. 138- 159)

Wartość nieruchomości niezabudowanej położonej w N. przy ul. (...) wynosi 93.000 zł.

(opinia biegłego k. 174- 193)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów, które nie budziły wątpliwości, co do prawidłowości i rzetelności ich sporządzenia, nie były także kwestionowane przez żadną ze stron procesu. Za podstawę ustaleń faktycznych Sąd przyjął ponadto dowód z przesłuchania wnioskodawczynie oraz zeznania wymienionych powyżej świadków. Za podstawę rozstrzygnięcia Sąd przyjął również opinię biegłego B. W.. Oceniając opinię biegłego rzeczoznawcy majątkowego, Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania zawartych w jej treści wniosków, opinia ta była bowiem rzetelna, jasna, logiczna oraz w sposób wyczerpujący objaśniająca budzące wątpliwości kwestie. Wydając opinię biegły oparł się na zgromadzonym w aktach sprawy materiale dowodowym oraz przeprowadzonych przez siebie oględzinach nieruchomości. Początkowo pełnomocnik wnioskodawczynie kwestionował ustalenia opinii biegłego B. W., jednak na rozprawie w dniu 20 października 2017 r. wnioskodawczynie, występująca już samodzielnie, cofnęła wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego ds. wyceny nieruchomości. Ponadto na rozprawie w dniu 29 stycznia 2018 r. B. M. nie wniosła o dokonanie aktualizacji opinii biegłego.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Przedmiotem rozpoznawanej sprawy był podział majątku wspólnego byłych małżonków B. M. i M. M. (2). Z chwilą prawomocnego orzeczenia rozvodu ustała wspólność majątkowa małżeńska stron postępowania. Z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków (art. 31 k.r.o.).

Przepisy art. 46 k.r.o. oraz art. 567 § 3 k.p.c. stanowią, że do podziału majątku objętego wspólnością ustawową w kwestiach nie unormowanych stosuje się przepisy o dziale spadku (art. 680 - 689 k.p.c.). Te ostatnie zaś (art. 688 k.p.c.) odsyłają do odpowiedniego stosowania przepisów o zniesieniu współwłasności. W świetle art. 210 k.c., każdy ze współwłaścicieli może żądać zniesienia współwłasności.

Jak wynika z powołanych powyżej przepisów normujących postępowanie o podział majątku wspólnego, w postępowaniu tym Sąd w pierwszej kolejności ustala skład i wartość majątku wspólnego. Zgodnie z ogólnie przyjętą zasadą, Sąd ustalił skład i stan majątku wspólnego na dzień ustania wspólności ustawowej małżeńskiej, zaś według cen obowiązujących w chwili orzekania (tak m.in. Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 15 grudnia 1969 roku, III CZP 12/69, OSNCP 1970, poz.39).

Wnioskodawczynie wskazała wszystkie składniki majątku wspólnego, którymi do dnia złożenia wniosku strony nie podzieliły się, ich wartość została natomiast ustalona m.in. w oparciu o opinie biegłego, która ostatecznie nie była kwestionowana przez strony, co stanowiło podstawę ustaleń faktycznych Sądu. Dlatego też Sąd ustalił, że w skład majątku wspólnego byłych małżonków B. M. i M. M. (2) wchodzi prawo własności nieruchomości niezabudowanej położonej w N. przy ulicy (...), oznaczonej jako działka o numerach (...) o łącznej powierzchni 1.046 m², dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi Księgę Wieczystą o numerze (...), o wartości 93.000 zł. oraz prawo własności nieruchomości zabudowanej położonej w N. przy ulicy (...), oznaczonej jako działka o numerze (...) o powierzchni 552 m², dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi Księgę Wieczystą o numerze (...), o wartości 84.000 zł.

Odnosząc się do żądania wnioskodawczynie ustalenia nierównych udziałów w przyczynieniu się do powstania majątku wspólnego Sąd uznał je za zasadne. Jak stanowi przepis art. 43 § 1 i 2 k.r.o. oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym; jednakże z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Jak wynika z zeznań wnioskodawczynie popartych zeznaniami świadków M. M. (3) i E. B., uczestnik nie przyczyniał się do powstania majątku wspólnego. M. M. (2) miał częste przerwy w zatrudnieniu, a w okresach kiedy pracował, zarobione pieniądze przeznaczał na alkohol i papierosy. M. M. (2) nie zajmował się również utrzymaniem porządku w domu, czy też opieką nad synami. Poza tym środki na zakup obu nieruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego pochodziły z ekwiwalentu należnego wnioskodawczynie za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, pożyczki zaciągniętej przez wnioskodawczynię i świadczenia uzyskanego przez wnioskodawczynię z ZUS-u. Tylko część środków finansowych pochodziła z dochodów, które przyniosła prowadzona działalność gospodarcza. Wobec tego Sąd ustalił, że udział wnioskodawczynie B. M. w majątku wspólnym wynosi 9/10, a uczestnika M. M. (2) 1/10.

Zgodnie z art. 211 k.c., każdy ze współwłaścicieli może żądać, ażeby zniesienie współwłasności nastąpiło przez podział rzeczy wspólnej, chyba że podział byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo że pociągałby za sobą istotną zmianę rzeczy lub znaczne zmniejszenie jej wartości. Powołany przepis reguluje podstawowy sposób zniesienia współwłasności poprzez tak zwany podział rzeczy w naturze. Gdyby jednak rzecz nie dała się podzielić, może być przyznana jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedana (art. 212 k.c.).

B. M. od samego początku wносиła o przyznanie na jej wyłączną własność obu nieruchomości z obowiązkiem spłaty na rzecz uczestnika, przy uwzględnieniu dokonanych przez wnioskodawczynię nakładów na nieruchomość położoną w N. przy ul. (...). W razie przyznania rzeczy bądź prawa podlegającemu postępowaniu podziałowemu jednemu ze współwłaścicieli, przepisy prawa materialnego zawierają uregulowania zawierające pewne wytyczne dla sądu, którymi powinien kierować się przy wyborze osoby, któremu dana rzecz bądź prawo jest przydzielane. Takie szczególne przepisy zawarte są w art. 213 oraz art. 214 § 1 i 2 k.c. dotyczących gospodarstwa rolnego. W stosunku do innych rzeczy (bądź praw), jak stanowi art. 212 § 2 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. i art. 46 k.r.o. (w odniesieniu do byłego majątku wspólnego małżonków), może być ono przyznane jednemu ze współwłaścicieli "stosownie do okoliczności". W istocie więc decyzja w tym przedmiocie należy do sądu, który przyznając rzecz (prawo) jednemu ze współwłaścicieli, powinien uwzględnić wszelkie okoliczności sprawy. Swoboda sądu w dokonaniu wspomnianego wyboru nie jest nieograniczona, gdyż sąd orzeka w tym zakresie stosownie do wszelkich okoliczności sprawy. Przy określeniu sposobu zniesienia współwłasności należy uwzględniać całokształt okoliczności mających dla niego znaczenie, jednakże we właściwym wymiarze, uwzględniając konkretne okoliczności specyficzne dla poszczególnych spraw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2008 r., III CSK 10/08, L.). O wyborze konkretnego współwłaściciela, który ma uzyskać własność rzeczy, decydować musi szereg okoliczności faktycznych każdej, konkretnej sprawy, takich jak w szczególności: rodzaj i przeznaczenie rzeczy, stan rodzinny poszczególnych współwłaścicieli, przygotowanie zawodowe, rodzaj działalności zawodowej, stan majątkowy, i możliwość dokonania spłaty przez tego współwłaściciela, któremu rzecz ma być przyznana. Przyznanie rzeczy jednemu ze współwłaścicieli nie może nastąpić wbrew jego woli. Ponadto, należy uwzględnić również warunki przedstawione przez tego współwłaściciela przejęcia tej rzeczy, w szczególności odnoszące się do jej wartości, decydujące zarazem o wysokości spłat (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2013 r., II CSK 459/12, L.). Natomiast bez znaczenia jest ewentualny sprzeciw pozostałych współwłaścicieli. Sąd związany byłby jedynie wolą współwłaścicieli, gdyby wszyscy oni zgodnie wskazali konkretną osobę, z grona współwłaścicieli, której ma być przyznana własność rzeczy przez sąd.

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy Sąd uznał, że zasadnym jest przyznanie przedmiotowych nieruchomości na wyłączną własność wnioskodawczynie. Należy pamiętać, że udział B. M. w powstaniu majątku wspólnego wynosi 9/10, a uczestnika tylko 1/10. Stąd ewentualna spłata należna wnioskodawczynie od uczestnika byłaby znacznie wyższa, niż w przypadku spłaty należnej od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika. Tymczasem Sąd nie zna możliwości zarobkowych i majątkowych M. M. (2), gdyż uczestnik nie zajął w ogóle stanowiska w sprawie. W przeciwieństwie do niego B. M. posiada stałe zatrudnienie, które pozwoli jej na dokonanie spłaty uczestnika. Poza tym

wnioskodawczyni zajmuje nieruchomość położoną w N. przy ul. (...) wraz z dwoma synami, a uczestnik ma zapewnione potrzeby mieszkaniowe, gdyż zajmuje dom swoich rodziców.

Skoro przedmiotowe nieruchomości zostały przyznane na wyłączną własność B. M., a ich łączna wartość to 177.000 zł. (84.000 zł.+ 93.000 zł.), to uczestnikowi należała się spłata wynikająca z podziału majątku wspólnego od wnioskodawczyni w wysokości 17.700 zł ($177.000 \text{ zł.} \cdot \frac{1}{10} = 17.700 \text{ zł.}$).

Mając na uwadze aktualną sytuację finansową i zarobkową wnioskodawczyni, fakt, że zapewne będzie ona potrzebowała czasu na zgromadzenie środków finansowych potrzebnych na spłatę uczestnika, Sąd zasądził od B. M. na rzecz uczestnika kwotę 17.700 zł, płatną w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia (co było zgodne z przepisem art. 212 § 3 k.c.). Należy zwrócić uwagę, że powyższy sposób dokonania spłaty uczestnika, wnioskodawczyni zaproponowała we wniosku inicjującym przedmiotowe postępowanie. Poza tym postępowanie toczy się od grudnia 2014 r. i B. M., która od samego początku wносиła o przyznanie na jej rzecz prawa własności obu nieruchomości, powinna liczyć się z obowiązkiem dokonania spłaty na rzecz uczestnika. W ocenie Sądu przedstawiona na rozprawie w dniu 29 stycznia 2018 r. propozycja dokonania spłaty nie była do zaakceptowania z uwagi na zbyt niską wysokość rat oraz zbyt długi okres odroczenia terminu rozpoczęcia spłaty, jak i okres samej spłaty.

Odnosząc się do żądania B. M. rozliczenia kwoty 15.600,30 zł. tytułem nakładów z majątku odrębnego wnioskodawczyni na majątek wspólny, Sąd uznał je za bezzasadne. Wnioskodawczyni załączyła do wniosku rachunki i faktury VAT dotyczące przeprowadzonego remontu domu położonego w N. przy ul. (...). Ponadto B. M. i M. M. (3) zeznali jakie prace remontowe zostały wówczas przeprowadzone. Jednak trzeba pamiętać, że nakłady z majątku osobistego wnioskodawczyni poniosła w 2014 r., czyli już po ustaniu wspólności majątkowej stron. Natomiast biegły dokonywał wyceny nieruchomości położonej w N. przy ul. (...) według stanu na datę ustania wspólności majątkowej małżeńskiej, czyli przed dokonaniem remontu. Uwzględnienie przedmiotowego roszczenia B. M. w sytuacji gdy obie nieruchomości zostały przyznane na jej wyłączną własność prowadziłoby do nieuzasadnionego wzbogacenia wnioskodawczyni.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., ustalając, że każdy z uczestników postępowania ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie, co stanowi zasadę w postępowaniu nieprocesowym. Poza tym należy zwrócić uwagę, że B. M. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od uczestnika kosztów procesu, tylko na wypadek kwestionowania przez niego sposobu podziału. Jednocześnie Sąd odstąpił od obciążenia uczestnika postępowania nieuiszczonymi kosztami sądowymi.